

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีไทย เป็นงานศิลปวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นชาติไทยอย่างสมบูรณ์ เพราะบรรพชนไทยได้สร้างสรรค์สั่งสมและสืบทอดต่อเนื่องกันมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน ในวิถีชีวิตของคนไทยได้นำดนตรีเข้าสอดแทรกกิจกรรมต่าง ๆ นับตั้งแต่งานพระราชพิธีไปจนถึงพิธีกรรมของสามัญชน ดนตรีจึงเป็นเอกลักษณ์ของชาติซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าทางวัฒนธรรมที่มีการวิวัฒนาการยาวนาน แสดงถึงความรุ่งเรืองทางอารยธรรมเก่าแก่ที่มีการสืบทอดมรดกทางสังคมและภูมิปัญญาในการคิดค้นแสวงหาวัสดุธรรมชาติมาสร้างเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ และสามารถประพันธ์ทำนองดนตรีให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีที่ผลิตขึ้น และเชื่อว่าดนตรีไทยมีมานานไม่ต่ำกว่า 4,000 ปี (ปัญญา รุ่งเรือง. 2525 หน้า 1) ดนตรีไทยถือเป็นเครื่องหมายสำคัญชิ้นหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์อันแสดงออกถึงความสำคัญของชาติที่ทุก ๆ คนควรจะหวงแหนเอาไว้ แต่จากสภาพปัจจุบันดนตรีไทยคล้ายกับตกอยู่ในสภาพของสงคราม มิใช่สงครามเบ็ดเสร็จ หรือสงครามอาวุธ แต่เป็นสงครามระหว่างวัฒนธรรม คือ ระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมตะวันตก ดนตรีไทยทางด้านสุนทรียศาสตร์มิได้น้อยหน้าประเทศใดในโลก ชาวตะวันตกเคยทิ้งเสียงปี่ที่โหยหวนประสพกับความประหลาดใจที่ผู้เป่าได้เป่าโดยวิธีระบายลมโดยเสียงไม่ขาดช่วงเป็นเวลานาน ๆ เครื่องดนตรีไทยแทบทุกชิ้นสามารถบรรเลงด้วยลิลาอ่อนหวานไพเราะจับใจ ทั้งยังสอดแทรกอารมณ์ต่าง ๆ ของเพลงได้เป็นอย่างดี (สังต์ ภูเขาทอง. 2539 หน้า 1)

อีกทั้งดนตรีเป็นยังศิลปะแขนงหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคม มนุษย์ทุกเชื้อชาติทุกศาสนาต่างรู้จักดนตรีและนำดนตรีเข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตประจำวัน ตลอดจนดนตรียังสามารถช่วยผ่อนคลายในด้านเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ฟังได้ นับว่าดนตรีมีส่วนช่วยในการพัฒนาจิตใจและบุคลิกภาพของประชาชนในแต่ละประเทศ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ซึ่งมีใจความตอนหนึ่งว่า "...ดนตรีทุกชนิดเป็นศิลปะที่สำคัญอย่างหนึ่ง มนุษย์เกือบทั้งหมดชอบและรู้จักดนตรี ตั้งแต่เยาว์วัยคนเริ่มรู้จักดนตรีบ้างแล้ว ความรอบรู้ทางดนตรีอย่างกว้างขวาง ย่อมขึ้นอยู่กับเชาวน์และความสามารถในการแสดงดนตรีของแต่ละคนอาศัยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่า ในระหว่างศิลปะนานาชาติ ดนตรีเป็นศิลปะที่แพร่หลายกว่าศิลปะอื่น ๆ และมีความสำคัญในด้านการศึกษามากกว่าประชาชนทุกประเทศด้วย..." (โรงเรียนจิตรดา,

2539, หน้า 36) จึงถือได้ว่าดนตรีและศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่ห้าที่จะสามารถส่งเสริมจริยธรรมของชีวิตในระบบการศึกษาได้เมื่อเราตั้งปรัชญา การศึกษาคือชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงจำเป็นอย่างยิ่งในระบบการศึกษา จัดการเรียนศิลปะและดนตรีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนแล้วคนจึงค่อยไปพัฒนาคุณภาพชาติอีกทอดหนึ่ง ดนตรี และศิลปะ จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างไร

1. เรียนดนตรีและศิลปะช่วยพัฒนาทางร่างกาย การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมีความจำเป็นในการเรียนดนตรีและศิลปะ เพราะเป็นวิชาทักษะการฝึกเป็นหัวใจสำคัญ
2. การเรียนดนตรีและศิลปะช่วยพัฒนาสุขภาพจิต ดังสุภาสิตที่ว่า “สะอาดกายเจริญวัย สะอาดใจเจริญสุข” ดนตรีและศิลปะช่วยขัดเกลาจิตใจคนให้สะอาดขึ้นได้
3. เรียนดนตรีและศิลปะ ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์(สุกรี เจริญสุข, 2544 หน้า 5-6) ความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียน ทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม และมีสาระการเรียนรู้เป็นการกำหนดองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระครอบคลุมการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 ปี มี 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งใน 8 กลุ่มสาระของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีสาระการเรียนรู้ทั้งหมด 3 สาระ คือ สาระทัศนศิลป์ สาระดนตรี สาระนาฏศิลป์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 หน้า 1) ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ : สาระดนตรี เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางดนตรีชื่นชมความงามทางสุนทรียภาพ ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ และเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจการคิดที่เป็นเหตุผล รู้จักอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มีความมั่นใจในด้านการแสดงออกอย่างอิสระเชิงสร้างสรรค์ อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาและแนวคิดของสาระดนตรีคือ “เด็กไทย ต้องได้เรียน ได้เล่น ได้รู้และรักดนตรี” (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระดนตรี 2544 : 6 – 7)

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระ ในการแสดงออกส่งเสริมให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีสุนทรียภาพและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยและสากล การจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี จึงได้นำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงของผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจและตามศักยภาพของตนเอง ผสมผสานกับแนวคิด ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเจริญของงามของสังคม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และปฏิบัติตนให้เกิดคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ

ปัจจุบันสภาพการเรียนการสอนดนตรีในระบบโรงเรียนไม่ได้เรียนในหมู่คนผู้สนใจเท่านั้น แต่ดนตรีเป็นวิชาบังคับที่ทุกคนต้องเรียนในทุกระดับชั้นปี ตั้งแต่ประถมถึงระดับอุดมศึกษาในการเรียนดนตรีในโรงเรียนไม่สามารถที่จะทำการสอนแบบตัวต่อตัวได้ เนื่องจากระยะเวลาในการเรียนมีจำกัด และจำนวนนักเรียนชั้นเรียนมีจำนวนมาก โดยเฉลี่ยครูผู้สอนต่อนักเรียนประมาณ 1 : 30 คน ซึ่งยากที่จะให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ผลดีตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นการใช้กระบวนการเรียนการสอนดนตรี ครูผู้สอนสามารถจัดทำเป็นตำราหรือเอกสารการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและผู้เรียนสามารถค้นคว้าด้วยตนเอง อันมีแนวทางในการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องยิ่งขึ้นได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 หน้า 96) การเรียนรู้ตามหลักสูตรใหม่ ได้จัดให้เด็กทุกคนมีโอกาสได้เรียนวิชาดนตรีเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นที่ต้องการอนุรักษ์ดนตรีไทยไว้ เพราะดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ดนตรีเป็นเครื่องมือที่จะเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของการศึกษา ดนตรีจะส่งเสริมให้เด็กไทยมีความเฉลียวฉลาด มีสมาธิ การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กจำเป็นต้องกระตุ้นให้สมองสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต การเรียนรู้จากสิ่งรอบ ๆ ตัว โดยผ่านประสาทสัมผัสและอวัยวะต่างๆ ของร่างกายทำให้เด็ก ๆ ตื่นเต้นสนุกสนานกับธรรมชาติ การสัมผัสสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้อวัยวะต่าง ๆ รับรู้ความรู้ที่รอบตัวที่แปลกใหม่ จะทำให้จิตสำนึกของเด็กได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาสติปัญญา และความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของเด็กเมื่อเติบโตขึ้นได้จัดการเรียนรู้ตามผังมโนทัศน์ ซึ่งยังไม่บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรด้านสื่อการเรียนการสอน อีกทั้งเป็นส่วนสร้างความสนใจของผู้เรียน และเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว การจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีเอกสารตำราเรียนจากกรมวิชาการ โรงพิมพ์หรือสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ที่จัดทำเป็นเนื้อหาของสาระของดนตรีโดยเฉพาะ เอกสารที่มีส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องราวโดยองค์รวม

ไม่มีการแยกแยะออกมาในแนวลึก ทำให้นักเรียนเรียนเรื่องของตนได้ไม่เต็มที่ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่น่าพอใจ

ปัญหาอีกอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน คือ แม่นักเรียนได้เรียนรู้ครบถ้วนตามเนื้อหาแล้วก็ยังไม่สามารถทำคะแนนทดสอบให้อยู่ในผลสัมฤทธิ์ที่น่าพอใจได้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนไม่ได้ทบทวนอย่างเพียงพอ หรือมีการทำแบบฝึกหัดที่น้อยเกินไป และอาจเกิดจากอีกหลายประการ เช่น นักเรียนบางคนมีพื้นฐานที่ดีแล้ว เมื่อเรียนวิชานี้จึงไม่มีแรงจูงใจใหม่และเกิดความเบื่อหน่าย อีกทั้งวิธีการสอนเป็นการสอนแบบบรรยาย จึงทำให้นักเรียนไม่เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ดังนั้นการคิดค้นหาวิธีการใหม่ในการสอนแบบศูนย์การเรียนจึงน่าจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น และอาจนำวิธีการนี้ไปใช้กับการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ได้ด้วย วิธีการสอนแบบศูนย์การเรียน (Learning Center) เป็นการเรียนรู้จากการประกอบกิจกรรมของนักเรียนโดยแบ่งบทเรียนออกเป็น 4 – 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีสื่อการเรียนที่จัดไว้ในช่องหรือในกล่องวางบนโต๊ะเป็นศูนย์กิจกรรม และแบ่งผู้เรียนตามศูนย์กิจกรรม กลุ่มละ 4 – 6 คน หมุนเวียนกันประกอบกิจกรรมตามศูนย์ต่าง ๆ แห่งละ 15 – 20 นาที จนครบทุกศูนย์ โดยใช้สื่อประสม (Multi Media) และกระบวนการกลุ่ม ศูนย์การเรียน (Learning Center) เป็นกระบวนการเรียนที่บูรณาการระหว่างการใช้สื่อประสมกับกระบวนการกลุ่ม เน้นกิจกรรมเพื่อสร้างสถานการณ์ให้เกิดการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เอง ผู้เรียนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด โดยอาศัยสื่อการสอนแบบประสมและหลักการของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เข้าช่วยในการเรียนการสอน อีกทั้งยังเป็นการเรียนตามเอกัตภาพอีกด้วยส่วนประกอบของศูนย์การเรียน คู่มือครูแบบฝึกหัดปฏิบัติสำหรับผู้เรียน สื่อสำหรับศูนย์กิจกรรม แบบทดสอบสำหรับการประเมินผล (กรมวิชาการ, 2533 หน้า 80) ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาทางด้านสติปัญญา และการทำงานเป็นกลุ่มระดมพลังสมองเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้ อันเป็นวิธีการที่ดีหากนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนดนตรี

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนจึงเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่สามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ทันเวลา มีความเข้าใจง่าย และสามารถเรียนด้วยตนเองตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ซึ่งจะสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการใช้เวลาตามความเหมาะสมของตนเองในการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนเป็นสื่อที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนนาโบสถ์พิทยาคม ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนที่พัฒนาขึ้น จึงเป็นนวัตกรรมใหม่ให้กับนักเรียนทำให้มีความสนใจให้การเรียนของเด็กเพิ่มมากขึ้น เกิดแรง

กระตุ้นสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่เรียน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนรวมทั้งเป็นการตอบสนองแนวนโยบายการจัดการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 หน้า 61-63) ที่ว่ารัฐต้องส่งเสริมและพัฒนาให้มีการผลิตและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาเอกสาร หลักสูตร หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วจึงสนใจสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียน เรื่อง วงเครื่องสายไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาระบบการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเกิดแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่เรียน มีเจตคติที่ดีต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ : สาระดนตรี วิชาศิลปะพื้นฐาน รวมทั้งเป็นการตอบสนองแนวนโยบายการจัดการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

- 1.1 เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนเรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 1.2 เพื่อทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนเรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 1.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนเรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ได้ชุดนี้ ทำให้ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนเรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานด้านงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
3. เป็นแนวทางในการผลิตสื่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นต่อไป
4. ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นแนวทางสำหรับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะได้พิจารณานำไปใช้เพื่อให้นักเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัยตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยกำหนดการวิจัยเป็น 3 ด้าน คือ ด้านขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ขอบเขตด้านเนื้อหาและขอบเขตด้านตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ในการสร้างนี้ ทำให้ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ซึ่ง ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาการสอนดนตรี ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน สำเร็จการศึกษา ขั้นต่ำระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับสาขาดนตรี หรือสาขาหลักสูตรและการสอนดนตรีและมี ประสบการณ์ในด้านการสอนดนตรี ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 4 ท่าน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีโท สาขาการวัดและ ประเมินผล จำนวน 1 ท่าน

2. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาค เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 12 คน ดำเนินการใน 2 แบบ คือ

2.1 ขั้นทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง นำนี้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญและแก้ไข แล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังเจ้าวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตาก เขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 3 คน แบ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อตรวจสอบการสื่อความของภาษา และความเหมาะสมของเวลาที่ ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม

2.2 ขั้นตอนกลุ่มเล็ก เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์ การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่แก้ไขปรับปรุงมาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนผดุง-

ปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 9 คน โดยแบ่งกลุ่มนักเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน กลุ่มละ 3 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื้อหาที่ใช้ในชุดกิจกรรมเป็นเนื้อหาวิชาดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง วงเครื่องสายไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งมีขอบข่ายของเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ชุด คือ

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ประวัติความเป็นมาของดนตรีไทย

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ประวัติความเป็นมาของวงเครื่องสายไทย

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ประเภทของวงเครื่องสายไทย

ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงเครื่องสายไทย

ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง วิธีการดูแลรักษาเครื่องดนตรีในวงเครื่องสายไทย

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เกี่ยวกับคู่มือการใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรม

2. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 80/80

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนนาโบสถ์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 1 จำนวน 30 คน โดยได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) มา 1 ห้อง นำมาจาก 3 ห้องเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขั้นตอนในการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขอบเขตด้านเนื้อหา คือการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง วงเครื่องสายไทย

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความพึงพอใจชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนนาโบสถ์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 1 จำนวน 30 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนนาโบสถ์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 1 เกี่ยวกับความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
- 2) ด้านกระบวนการ (Process)
- 3) ด้านผลผลิต (Product)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนนาโบสถ์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 1 เกี่ยวกับความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเชิงทดลอง ฉะนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังนี้ การวิจัยครั้งนี้ เพศ อายุ ความแตกต่างทางด้านพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม อารมณ์ สติปัญญา และสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ไม่เป็นตัวแปรที่นำมาศึกษา

นิยามศัพท์

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง สื่อการสอนที่เปลี่ยนจากชุดการสอน การใช้ชุดการสอนทำให้เกิดความคิดว่า เป็นสื่อการเรียนที่จัดไว้ให้ครูเป็นผู้ใช้ เป็นการตอบสนอง หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งด้านความรู้ ด้านอารมณ์ และด้านทักษะการใช้กล้ามเนื้อซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือแบบฝึกหัด ซึ่งในปัจจุบันนักการศึกษาเปลี่ยนมาใช้ชุดการเรียนแทน เพื่อย้ำถึงแนวการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้สื่อต่าง ๆ ชุดการเรียนต่าง ๆ กัน เช่น ชุดการสอน ชุดการสอนรายบุคคล ชุดการเรียนสำเร็จรูป ชุดกิจกรรม ซึ่งเป็นชุดของสื่อประสมที่จัดสำหรับหน่วยการเรียนรู้

ศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง แหล่งศึกษาหาความรู้ที่จัดเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ แต่ละส่วนประกอบด้วยกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมหรือหลาย ๆ กิจกรรม ในรายวิชาศิลปะพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 5 ศูนย์การเรียนรู้ คือ ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาของดนตรีไทย ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประวัติความเป็นมาของวงเครื่องสายไทย ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ประเภทของวงเครื่องสายไทย ศูนย์การเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงเครื่องสายไทย ศูนย์การเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง วิธีการดูแลรักษาเครื่องดนตรีในวงเครื่องสายไทย โดยผู้เรียนจะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากกิจกรรมที่กำหนดไว้ จนครบเนื้อหาของทุกส่วน ทุกศูนย์การเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถด้านความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง วงเครื่องสายไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ สามารถวัดจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการที่ได้จัดไว้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้เท่ากับ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการซึ่งได้จากร้อยละของค่าเฉลี่ยจากการทำกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนัยการเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ซึ่งได้จากร้อยละของค่าเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนของแต่ละชุดกิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 80

ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศูนัยการเรียนรู้เรื่อง วงเครื่องสายไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้าน ปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต